

EU-Orientering

*Udgivet af LO-Kontoret i Bruxelles
nr. 7 – 9. september 2005*

Blair aflyser EU-topmøde

Efterårets topmøde i Bruxelles bliver afløst af et uformelt topmøde om økonomi, beskæftigelse og Europas sociale model. Briterne har allerede taget hul på debatten. Se side 2

Faglig støtte til indgreb mod import fra Kinas

Mens den internationale fagbevægelse advarer mod en total frihandel med tøj og tekstiler, kalder Poul Nyrup Rasmussen kvoteordninger for djævelens værk. Side 3

Europa-Parlamentet kræver yderligere begrænsninger i import

Om nødvendigt må begrænsningerne i importen fra Kina udstrækkes til andet tekstil og tøj end det nuværende, mener Europa-Parlamentet. Se side 6

Rige lande høster investeringerne i verden

Det er forkert at tale om en globalisering, hvor lavtlønslande trækker alle job og penge til sig. Rige lande henter flest investeringer, siger dir. for fagligt forskningsinstitut, professor Henning Jørgensen. Se side 7

Kina er EU's næststørste handelspartner

Importen af højteknologiske produkter fra Kina er langt større end importen af tøj og tekstiler, viser ny statistik. Se side 8

Danmark har ændret sin tøj- og tekstilproduktion

Vi har ikke samme problemer som de andre lande i EU i konkurrencen med Kina, siger forhandlingsleder i 3F, Anne M. Pedersen. Se side 9

Socialt ansvar er fremtiden på arbejdsmarkedet

Arbejdsopgaver bliver så forskellige, at brede overenskomster ikke dækker dem. Virksomhedernes sociale ansvar er fremtiden, mener Bulgariens tidligere arbejds- og socialminister, Ivan Neykov – Nike har indført første regler for underleverandører. Se side 11

Nej til beskyttelse mod solen

Den borgerlige fløj i Europa-Parlamentet sagde onsdag nej til, at lønmodtagere bliver informeret om faren ved at arbejde direkte under solens stråler. Se side 12

15 polske elektrikere sultede i Frankrig – Polakker strømmer til UK

Se side 13

Blair aflyser EU-topmøde

Efterårets topmøde i Bruxelles bliver afløst af et uformelt topmøde om økonomi, beskæftigelse og Europas sociale model. Briterne har allerede taget hul på debatten

Det britiske EU-formandskab aflyser det traditionelle EU-topmøde i Bruxelles i efteråret og holder i stedet i Storbritannien et uformelt topmøde for stats- og regeringslederne om den sociale model i Europa. Premierminister Tony Blair sagde allerede i Europa-Parlamentet i begyndelsen af juni, at briterne agtede at holde en form for socialt topmøde, men afslørede ikke, at det ordinære topmøde blev droppedt.

Tony Blair har dermed erkendt, at det britiske EU-formandskab ikke står umiddelbart foran noget gennembrud i forhandlingerne om hverken EU's budget frem til 2014 eller forfatningstraktatens skæbne, efter de franske og hollandske vælgere stemte nej. Det hedder da også fra London, at de to emner ikke kommer op på det uformelle topmøde, der holdes den 27. og 28. oktober.

I stedet sætter topmødet fokus på de mål, EU har sat sig for den økonomiske udvikling og de sociale og arbejdsmarkedspolitiske mål, der er fastlagt i Lissabonprocessen. Briterne fortsætter dermed den diskussion, som Blair allerede tog op på topmøder i foråret om balancen mellem den fælles politik i EU og det, der bedst bestemmes i de enkelte lande.

Det britiske EU-formandskab erkender, at den debat er svær. Derfor indkalder Tony Blair blot til et uformelt topmøde. De uformelle møder vedtager ikke formelle konklusioner, men åbner udelukkende for brede debatter.

Ønsker fuld enighed

Debatten er imidlertid allerede i gang. På møder med parterne på det europæiske arbejdsmarked, social- og beskæftigelses-

ministrene i EU og også et møde i Europa-Parlamentet lagde briterne i juli deres klare syn frem på, hvilke problemer det sociale Europa står overfor.

Den britiske arbejds- og pensionsminister, David Blunkett, sagde på et møde i parlamentet, at formandskabet ser to store problemer, der hænger tæt sammen. Problemerne er, hvordan beskæftigelsen øges generelt, og især udstødte fra arbejdsmarkedet også får arbejde. En del af løsningen ligger i at modernisere den europæiske sociale model, der også skal tilpasses nye udfordringer. Men briterne er klar over, at de på det område bevæger sig ud i høj sø, hvor befolkningerne er på vagt.

- Vi vil ikke afskaffe den europæiske sociale model, men den må være bæredygtig, hvis den skal møde de udfordringer med globalisering og en ændring i befolkningernes sammensætning med flere ældre, vi står overfor i det 21. århundrede, sagde David Blunkett.

Han tilføjede, at det dermed var nødvendigt at se med åbne øjne på den sociale model.

- Vi må lære, hvordan vi skaber forandringer og gør det i en proces, hvor vi også tager højde for folks bekymringer, men også anerkender de udfordringer, vi står overfor med øget konkurrence fra Indien og Kina, sagde den britiske arbejds- og pensionsminister.

Få dage forinden fremhævede han over for EU-landenes social- og beskæftigelsesministre, at politikerne ikke alene løser problemerne og finder svar på alle udfordringerne. Han så der imod et stærkt behov for at inddrage parterne på arbejdsmarkedet og interesseorganisationer ***

*** og på den måde opbygge nye partnerskaber.

Ikke kun en social model

EU-kommissær Vladimir Spidla sluttede efter mødet op om de temaer, det britiske formandskab satser på. Også han fremhævede, at der er behov for at modernisere den sociale model i Europa, skabe flere og bedre job og få grupper ind på arbejdsmarkedet, der i dag er udstødte.

Men Vladimir Spidla sagde samtidig, at der ikke er en enkelt social model. Der er mange, og de er opbygget ud fra de enkelte landes traditioner og historie. Derfor er der ikke en enkelt løsning, men gennem dialogen mellem landene og parterne i landene.

Parterne på det europæiske arbejdsmarked mødtes med formandskabet og Kommissionen umiddelbart før det uformelle rådsmøde. På mødet diskuterede parterne også behovene for at ændre arbejdsmar-

kederne i EU.

Direktør i arbejdsgiverorganisationen UNICE Thérèse de Linderkerte fremhævede ifølge presserapporter efter mødet, at Europas nuværende problemer hverken skyldtes mangler i den sociale dialog mellem parterne, eller at regeringerne holder igen med offentlige udgifter. Men for at skabe tillid til Europa, var det nødvendigt at modernisere den sociale model. Lissabon-strategien måtte ændres, så den sociale models grundlag blev vækst, job og en bedre konkurrenceevne.

Vicegeneralsekretær i lønmodtagernes EFS, Maria Helena André, lagde vægt på, at der blev skabt flere og bedre job, at svage grupper kom ind på arbejdsmarkedet, og at folk fik mulighed for livslang læring. Hun fandt, at arbejdsmarkedets parter måtte udnytte mulighederne i den sociale dialog og få flere forhandlinger.

PM

Faglig støtte til indgreb mod import fra Kinas

Mens den internationale fagbevægelse advarer mod en total frihandel med tøj og tekstiler, kalder Poul Nyrup Rasmussen kvoteordninger for djævelens værk

Den internationale fagbevægelse slutter op om de indgreb i frihandelen med tøj og tekstiler, som EU-kommissionen indførte i juni, efter billige kinesiske varer oversvømmede de europæiske markeder. I den europæiske faglige for tøj og beklædning siger generalsekretær Patrick Itschert, at det var helt nødvendigt, at Kommissionen i juni lagde begrænsninger for importen af bestemte varer. Der bør være begrænsninger i flere år, end EU-kommissionen og Kina er enige om.

- Vi er ikke imod konkurrence, men konkurrencen fra Kina er ikke fair. Der er tale om dumping af priser på en række områder og brud på anerkendte arbejdsregler ved udførelsen af arbejdet. Derfor må vi udnytte de muligheder, der er i handelsaftalerne for overgangsordninger, siger Patrick Itschert fra den europæiske faglige ETUF-TCL for tøj, sko, tekstiler m.m. Han erkender, at en række firmaer kom i klemme, da de efter Kommissionens indgreb ikke fik de omkring 80 millioner ***

*** varer, de havde bestilt og betalt, og som nu ligger i havne i Europa. Varerne som T-shirts, brystholdere, herretrusser m.m. er bag lås og slå, fordi EU-landene allerede har importeret tøjet i mængder, at det rækker ud over de nu aftalte begrænsninger i importen.

- Det er selvfølgelig noget rod, at tøjet ligger i havnene. Derfor støtter vi også, at Kommissionen og medlemslandene nu finder en løsning. Det væsentlige er for os, at det sker, uden at man åbner for uhæmmet import igen, siger Patrick Itschert.

EU's indgreb

Aftalerne om fri handel med tøj og tekstiler går 12 år tilbage, da EU og USA blev enige med udviklingslandene i de såkaldte Uruguay-forhandlinger om at åbne for markederne, hvis udviklingslandene samtidig åbnede deres markeder og også overholdt regler om ikke at lave piratkopier af andre landes produkter.

EU-kommissionen fik indført en tiårs overgangsperiode, så den europæiske industri fik tid til at tilpasse sig den ny konkurrence fra lande med lave lønninger. På det tidspunkt var Kina ikke medlem af frihandelssamarbejdet, der senere blev videreført i den ny handelsorganisation WTO. Men da Kina i 2001 blev optaget i WTO, blev det samtidig aftalt, at EU kunne indføre begrænsninger i den kinesiske eksport af tøj og tekstiler, hvis eksporten blev så stor, at den skabte forstyrrelser på de europæiske markeder. Det blev simpelt hen aftalt, at alarmklokkerne lød i EU, hvis den kinesiske eksport løb løbsk. Det er den ret til begrænsninger, EU-kommissionen tog op i foråret, da de første alarmerende tal for importen fra Kina kom på bordet. Begrænsningerne blev så ført ud i livet efter forhandlinger med kineserne i juni. De omfatter i første omgang T-shirts, de meget omdebatterede brystholdere, herretrusser og andre syv

beklædningsdele og tekstiler.

EU stopper ikke importen, men det er aftalt, at Kina ikke øger eksporten med mere end fra otte procent til 12,5 procent både i år og i 2006 og 2007.

Priser falder

Når EU lød alarmklokkerne buldre i foråret, skyldtes det, at importen fra Kina lå langt over, hvad selv de største pessimister frygtede. Samtidig mente mange, at kineserne simpelt hen dumpede priser for at erobre markeder i hele verden.

- Det er helt klart, at der er tale om dumping af priser og dermed en uhørt unfair konkurrence, siger Patrick Itschert.

Kommissionen opgør da også, at importen af pullovere steg med hele 194 procent ud over det niveau, hvor alarmklokkerne kunne lyde. Og det skete til så lave priser, at den gennemsnitlige pris på den kinesiske trøje faldt med 42 procent.

Importen af bluser steg med 207 procent ud over det niveau, hvor advarselslampen blev tændt. Priserne på de kinesiske bluser faldt med 30 procent. Prisen på kjoler faldt med 42 procent, og brystholderne blev 37 procent billigere.

Både den europæiske ETUF-TCL og den internationale fagbevægelse finder, at EU må fortsætte begrænsningerne i den kinesiske import, når den foreløbige aftale frem til 2008 udløber.

- En forhandlet aftale er bedre end handelskrig. Men EU-kommissionen og Kina har ikke løst de problemer, der må forventes efter 2007, hvis ikke det afgørende spørgsmål om Kinas handelspolitik med dumping af priser er løst. Derfor må vi forvente, at aftalen med Kina forlænges ud over 2008, hvis det bliver nødvendigt, siger formanden for ETUF-TCL, Valeria Fedeli.

Nyrup imod

ETUF-TCL holdt kongres i Sofia i maj og var her stærkt uenig om indgreb mod importen fra Kina, efter tidligere ordninger *

*** med kvoter hørte op fra 1. januar.

En række fagforeninger fra især det sydlige Europa krævede, at de gamle ordninger med kvoter blev indført igen for at sikre de europæiske arbejdspladser.

Faglige fra især Storbritannien, Danmark og Sverige gik imod kollegerne fra Sydeuropa og afviste at kæmpe for de gamle ordninger. Resultatet blev mere bløde formuleringer, der dog går skarpt i rette med den kinesiske handelspolitik. Kongressen fordømte samtidig de arbejdsforhold, de kinesiske lønmodtagere arbejder under.

Frie Faglige Internationale, FFI, der samler 151 millioner lønmodtagere i hele verden, advarede allerede sidste år mod at droppe kvotaordningerne. FFI mente, at de også ville ramme eksporten fra lande, der er lige så fattige eller fattigere end Kina.

Kommissionen kører i zig-zag

I juni protesterede den danske regering sammen med flere andre regeringer i EU mod EU-kommissionens brud på frihandelen med de nye begrænsninger af importen fra Kina. Og fhv. statsminister Poul Nyrup Rasmussen, der nu er formand for de europæiske socialdemokrater, siger ligefrem, at Kommissionen zig-zagger derudaf med først sin frihandel og derefter de nye begrænsninger.

- Kommissionen ligger som den har redt i sagen om kvoter på tøj fra Kina. Og nu zig-zagger kommissær Mandelson af sted for at slippe nogenlunde helskindet igennem den pinlige sag, siger Poul Nyrup Rasmussen.

Han finder, at Kommissionens politik er forvirrende, når Mandelson siger, at kvoterne skal opretholdes og blot er suspenderet for en tid.

- Det er mere end fristende at gentage, at de kvoter aldrig nogensinde skulle være

indført. Kvoter er djævelens værk – og et udtryk for gammeldags protektionisme, som ikke hører hjemme i nutidens videnøkonomi, siger Poul Nyrup Rasmussen. På et punkt er han dog enig med den internationale fagbevægelse. Det er kravet om, at Kina skal presses til at overholde de regler for arbejdsforhold, der er vedtaget af FN's arbejdsorganisation, ILO.

Fordel eller ulempe for ulande

Derimod er Poul Nyrup Rasmussen også på koalitionskurs i forhold til den internationale fagbevægelse i synet på, om den ny frihandel er til fordel for de fattige lande. Poul Nyrup Rasmussen sagde allerede på et pressemøde i maj, at den fri handel åbnede for store muligheder for en række fattige lande og fremhævede i den forbindelse et af verdens fattigste lande Bangladesh.

FFI påpegede imidlertid allerede sidste år, at den fri handel med tøj og tekstiler ramte ulandene, hvis kvoterne blev afskaffet fra den ene dag til den anden. FFI frygtede, at konkurrencen fra Kina kunne koste millioner af job i Bangladesh. FFI påpegede senere, at regeringen i Bangladesh forbedrede sig på konkurrencen med angreb på lønmodtagernes rettigheder. I stedet for at føre til bedre forhold for de ansatte, blev de ramt.

- Regeringen i Bangladesh meddelte, at den ville øge antallet af tilladte overtimer og slække på de regler, der begrænser kvinders nattearbejde. Et konsulentfirma blev kontaktet for at studere situationen efter ophøret af kvoter. Firmaet pointerede, at beskyttelsen af lønmodtagerne er en af de største hindringer for en bedre konkurrenceevne. Og det, skønt lønmodtagerne i Bangladesh er nogle af dem med de dårligste arbejdsforhold i verden, hed det i FFI. ***

En opgørelse fra Eurostat viser, at frygten var berettiget inden for en lang række produkter. Fra januar til maj faldt importen fra Bangladesh af de stærkt omtalte bh'ere til næsten det halve. Samtidig fik firmaerne i Bangladesh langt færre penge for hver enkelt bh.

Enkelte lande har dog øget salget af enkelte produkter. Det gælder f.eks. Egypten, der øgede salget af T-shirts i de første fire måneder. Men prisen faldt samtidig på den enkelte T-shirt fra regneenheden 2,34 i de første måneder af 2004 til blot 0,77 i år.

I den internationale fagbevægelse for tøj, tekstiler m.m., ITGLWF, angriber man de store tøjfirmaer for at søge til Kina og glemme alle de andre udviklingslande, der også produceret godt og billigt tøj.

- Som lemminger er europæiske og amerikanske grossister og firmaer hastet til Kina, da markedet blev givet frit. I den iver glemte de alle de producenter i de andre lande og også fattige lande, der i årevis har leveret til dem. De burde ikke lægge alle deres æg i en kurv, siger generalsekretær Neil Kearney, ITGLWF. PM

Europa-Parlamentet kræver yderligere begrænsninger i import

Om nødvendigt må begrænsningerne i importen fra Kina udstrækkes til andet tekstil og tøj end det nuværende, hedder det i betænkning fra parlamentet. Problemet med importen er stort og rammer ikke kun Sydeuropa, mener den portugisiske socialist Elisa Ferreira

Europa-Parlamentet går videre end EU-kommissionen og lægger op til nye begrænsninger i importen af tøj og tekstiler fra Kina. Tirsdag vedtog et flertal i parlamentet at bede Kommissionen og ministrene i EU følge udviklingen i importen tæt og om nødvendigt indføre begrænsninger i importen af andet tøj og tekstiler end dem, der er omfattet af en aftale fra juni.

Et udvalg for international handel i parlamentet støtter tilsvarende begrænsningerne i importen fra Kina og advarer mod udviklingen, der også rammer udviklingslandene. Udvalget anmoder Kina om selv at begrænse eksporten af tøj og tekstiler og konkurrere på reelle markedsvilkår.

- Det nuværende situation er ikke en, hvor landene udnytter de naturlige fordele, de har i samhandelen, så den er til gensidig fordel for alle landene. Der er tale om en ulige konkurrence, hvor Kina udnytter, at det ikke har en fri markedsøkonomi, siger

Elisa Ferreira.

Hun ved, at hun som portugiser bliver opfattet som en i den flok, der blot vil beskytte en døende tøj- og tekstilindustri i Sydeuropa. Men hun afviser, at hun blot går efter snævre egeninteresser. Også de øvrige lande i nord er truet af de billige produkter fra Kina.

- Problemet med importen fra Kina er ikke kun et spørgsmål om tøj og tekstiler, siger Elisa Ferreira.

Turen kommer til cykler, biler, kemiske produkter og også de langt mere avancerede varer. Elisa Ferreira peger på, at konkurrencen fra Kina adskiller sig fra konkurrencen fra andre lavtlønslande ved, at Kina har en betydelig højteknologi og hele tiden udvikler den.

Hun afviser, at den portugisiske tøj- og tekstilindustri blot har siddet med hænderne i skødet og ikke foretaget sig noget, selv om alle vidste, at Kina en dag ville true produktionen. *****

*** Der er sket omlægninger i Portugal. Og der er satset på en mere avanceret tøj- og tekstilproduktion. Men selv den mest avancerede er ramt af importen fra Kina.

- Faren er, at vi i Europa indleder en bølge af deregulering, hvor vi skærer ned på regler og forringer forholdene for lønmodtagerne for at forbedre konkurrenceevnen, siger Elisa Ferreira.

Hun mener, at EU skal lægge et pres på Kina, så riget langsomt følger regler både for miljø, arbejdsmiljø, menneskerettigheder, faglige rettigheder og alt det, vi forstår ved en bæredygtig udvikling.

- Vi får ikke Kina til at ændre politik på alle områder fra den ene dag til den anden. Men vi kan heller ikke åbne vore markeder for den fri konkurrence fra den ene dag til den anden.

Der må være nogle fornuftige overgange, hvor vi følger, at udviklingen går i den rigtige retning, siger Elisa Ferreira. PM

Rige lande høster verdens investeringer

Det er forkert at tale om en globalisering, hvor lavtlønslande trækker alle job og penge til sig. Rige lande henter flest investeringer, siger dir. for fagligt forskningsinstitut, professor Henning Jørgensen

De gamle etablerede EU-lande scorer langt hovedparten af de investeringer, der flyder til de 25 EU-lande. Af 77,2 mia. euro, der kom udefra EU i nye investeringer i 2003, endte kun 2,3 mia. euro i de ti nye medlemslande.

Billedet er det samme med den strøm af investeringer, der foregår mellem EU-landene. Strømmen er stærk som en flodbølge mellem de rigere lande i EU, men der risler kun en lille bæk fra de tidligere EU-lande til de nye, mere tilbagestående medlemslande. Mellem de 15 gamle medlemsstater flød således hele 183,7 mia. euro, men kun 6,9 mia. euro løb ud til investeringer i de 10 nye lande.

- Frygten for globaliseringen er stærkt overdrevet. Der flytter ikke virksomheder i det omfang, som debatten kunne tyde på, siger direktør i det europæiske, faglige forskningsinstitut, ETUI-REHS, professor Henning Jørgensen.

Han peger på, at selv om Kina tegner sig for ti procent af de udenlandske investeringer i verden, så er investeringerne mellem de store, gamle industrilande langt

større. Når globaliseringens farer er på alles læber, frygter han, at der ligger en skjult dagsorden bag. Som tidligere bygger man skræmmebilleder op.

- Ser man udviklingen over 50 år, så har der altid været noget oppe, som skal få lønmodtagerne til at holde igen og makke ret. Det har været betalingsbalancen, renten, inflationen, optagelsen af lån i udlandet. Der har altid været noget fremme, som kan bruges over for lønmodtagerne. Nu er det globaliseringen, der siges at bevirke, at samfundene må nedjustere det sociale niveau, være mere parat til omstillinger for at indrette sig efter verdensmarkedet, og som gør, at virksomhederne må søge hen, hvor lønningerne er lavest, siger Henning Jørgensen.

Forskningsdirektøren erkender, at der i dag er problemer i nogle sektorer. At tøj- og tekstilindustrien og også andre sektorer er ramt, hersker der ikke tvivl om. Det er også en kendsgerning, at kriserne fører til problemer i bestemte egne og regioner. **

- Selvfølgelig kan man ikke bare lade hånt om det, men må gøre noget for at løse de specifikke problemer.

Men det ændrer ikke ved, at det reelt er få virksomheder, der flytter ud, og der er mange forskellige grunde til det. Det er de grunde, Henning Jørgensen finder, vi i dag ved for lidt om. Men at der er tendenser, står klart. Og udflytningerne har forskellig betydning for lønmodtagerne og samfundene.

Høje lønninger

Nogle firmaer investerer i nye afdelinger i andre lande for at vinde markedsandele der. Det er normalt positivt for både for virksomheden og de ansatte og samfundet som helhed.

- Men nedlægger man arbejdspladser blot for at flytte ud til billige markeder, så er situationen jo selvfølgelig en anden. Det er det samlede billede af alle udflytningerne, vi i dag ved for lidt om, siger Henning Jørgensen.

Han har dog bud på, hvad der får virksomheder til at blive i lande, selv om de umiddelbart ser ud til at være dyre at producere i. Alene inden for EU er den gennemsnitlige løn i Tyskland seks gange så høj som i Estland og fem gange så høj som i Ungarn.

- Det, der holder virksomheder fra at flytte ud, er blandt andet en god offentlig service, gode offentlige udbud, stabil arbejdskraft, der har kvalifikationer, så de ansatte er fleksible. Og også, at der er et

godt samarbejds-klima mellem parterne. Det er derfor, at traditionelle velfærdslande stadig tiltrækker investeringer, og firmaer stadig bliver i de lande, siger Henning Jørgensen.

Tænke internationalt

Dermed mener han dog ikke, at alle blot kan læne sig tilbage. Den internationale udvikling er i gang, og den fører til forandringer, som om udviklingen efter hans opfattelse ikke er så dramatisk, som det ofte fremgår af medie-billedet.

- Der er en tendens til at gå i politisk selvsving, blot fordi 100 arbejdspladser lukker i Hjørring. Men når noget sådant sker, skal der selvfølgelig være en sikkerhed for de ansatte. Den internationale udvikling kræver, at vi tænker anderledes. Der skal være arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger, der støtter de fyrede eller true-de. Vi må begynde at så på løndannelserne over landegrænser. Vi må se på de faglige forhold og også få et europæisk modspil til de rammeaftaler, der indgås nationalt. Vi må begynde at tænke i aftaler over landegrænser, siger Henning Jørgensen. Det handler også om virksomhedernes sociale ansvar og inden for det offentlige at få en bedre makroøkonomisk styring i EU.

- Løsningerne i dag er ikke kun i virksomhederne eller egnene, regionerne eller nationalt. De ligger på alle niveauerne og herunder det europæiske, siger Henning Jørgensen. PM

Kina er næststørste handelspartner i EU

Importen af højteknologiske produkter fra Kina er langt større end importen af tøj og tekstiler, viser ny statistik

Tøj og tekstiler er kun en lille del af den import fra Kina, der er eksploderet i de senere år, så Kina i dag er EU-landenes næststørste handelspartner. Mens EU diskuterer begrænsninger i importen af tøj og tekstiler, er der reelt langt mere fart på importen af avancerede maskiner,*

** radio, tv og avanceret dataudstyr.

De nøgne kendsgerninger kan læses i nye opgørelser fra Eurostat. De viser, at importen af tøj- og tekstiler sidste år kun udgjorde 11,7 procent af den samlede import fra Kina. Det er mindre end importen af avancerede dataprojekter. Dertil kommer, at importen af radioer, tv-apparater, kameraer m.m. er næsten seksdoblet på fem år og nu udgør 5,6 procent af importen.

Alverdens el-artikler og herunder også lydoptagere står for hele 25 procent af alt det, som EU-landene importerer fra Kina. I 1999 var Kina kun EU's tredje største handelspartner. Ved årtusindskiftet købte EU-landene varer for 73,4 milliarder euro (ca. 546 mia. kr.). Sidste år var importen kommet op på 126,9 mia. euro (ca. 944 mia. kr.), og kun USA har i dag en større samhandel med EU-landene.

EU-landene øger også eksporten til Kina, men eksporten kan ikke følge med importen. EU-landenes handelsunderskud over for Kina vokser.

I år 2000 eksporterede EU-landene for 25,7 milliarder euro (191 mia. kr.) og underskuddet var på 48,7 mia. euro. Sidste år var underskuddet på handelen med Kina øget til 78,8 mia. euro.

Tyskland, der kæmper med ledighed og

lav vækst, sælger langt mere til Kina end noget andet land i EU. Den tyske eksport tegner sig for hele 43,6 procent af EU-landenes samlede eksport til Kina. Frankrig kommer på andenpladsen. 11,1 procent af eksporten fra EU-landene kommer fra Frankrig. Derefter kommer Italien, Storbritannien, Holland og Sverige.

Den finske eksport er næsten tre gange så stor som den danske, der igen er næsten dobbelt så stor som Polens.

Opgørelserne viser dermed, at det er de store, europæiske industrilande, der har sat sig på den europæiske eksport til Kina. Det er da også især industriprodukter, EU-landene sælger til kineserne.

Storbritannien har langt det største underskud i samhandelen. Underskuddet er på hele 17 mia. euro. Holland kommer på den næste plads med et underskud på 16,5 mia. euro. Det tyske underskud er nede på 7,5 mia. euro. Kun Finland havde i 2004 et overskud på handelen med Kina, men det overskud er vendt til et underskud i første halvår 2005.

EU-landenes underskud i samhandelen tegner til at slå nye rekorder i år. I de første seks måneder købte EU-landene kinesiske varer for hele 46,2 mia. euro mere, end de solgte til kineserne. PM

Danmark har ændret sin tøj- og tekstilproduktion

Vi har ikke samme problemer som de andre lande i EU i konkurrencen med Kina, siger forhandlingsleder i 3F, Anne M. Pedersen, der dog angriber danske firmaer for at udnytte forholdene i fattige lande

De nordiske medlemmer af den europæiske faglige for tøj, tekstiler, sko m.m. gik imod at genindføre gamle kvotaordninger på kongressen i Sofia i maj. Forhandlingsleder Anne M. Pedersen, 3F, peger på, at problemerne i Danmark adskiller sig fra problemerne i Sydeuropa. - Vi har jo slet ikke de problemer, som de har i dag. Vi har lavet vor produktion om. Men på den anden side ved vi også godt, at endnu flere arbejdspladser bliver nedlagt hos os i den kommende tid, siger Anne M. Pedersen.

Hun finder det forkasteligt, at Kina ikke overholder de konventioner om faglige forhold, ***

*** som FN's arbejdsmarkedsorganisation ILO har vedtaget. Det er for eksempel retten til at lønmodtagerne organiserer sig frit, etablerer faglige organisationer, forbud mod børnearbejde og at miljøstandarder skal overholdes.

For nemt at fyre i Danmark

- Vi har kæmpet for at få det med ind i aftalerne i verdenshandelsorganisationen WTO. Alle siger, der skal være fri handel, men det kræver altså, at der er fair handel. Så må virksomheder i nogle lande ikke udnytte de ansatte på en måde, der strider med de almindelige regler, siger Anne M. Pedersen.

- *Men skulle de forhold så ikke være i orden, før man afskaffede kvoterne?*

- Nu afskaffede man dem fra januar. Det er kun at forhale situationen, når man vil have dem tilbage. Virksomhederne i det sydlige Europa kunne have tilpasset sig de forhold gennem de ti år, hvor man vidste, at der ville ske noget. Nu har de problemer. Og jeg erkender, at det er meget store problemer. Jeg forstår dem.

- Vi har jo ikke meget tilbage i Danmark i dag. Vi er jo under 10.000 i den industri. Nu skal de i gang med den omstilling i de andre lande.

Anne M. Pedersen peger på, at andre brancher nu kan forberede sig på samme tur. Hun finder, at det er et problem, at arbejdsgiverne kun har få forpligtelser.

- Vi har de korteste opsigelsesvarsler, fordi vi i Danmark ønsker at være fleksible. Det er vi med på, men problemet er, at der ikke står noget arbejde og venter på de medlemmer, der bliver fyret. Det rammer især de ældre. Det med, at vi skal bevare dem over 50 på arbejdsmarkedet, det er en floskel.

- Vi så det med vore medlemmer, der blev fyret. De ældre af dem er i dag tvunget på efterløn. Der var ikke arbejde til dem. At vi skal omskoles og alt det. Hvad er det, vi skal omskoles til?

Anne M. Pedersen, der var formand for det hedengangne forbund for beklædning og tekstil, har ikke den store tro på, at al talen om uddannelse og efteruddannelse hjælper de udsatte grupper.

- Jeg spørger bare, hvad det er, vi skal uddannes til. Selvfølgelig kan vi satse på design osv., men de kan altså også designe i Kina.

Firmaer løber fra ansvaret

På kongressen fortalte en bulgarsk arbejdsgiver Diana Marinkeva om sine oplevelser i Kina, hvor franske og italienske designere var talrige på tøjfabrikkerne, og det ikke til kinesiske lønninger. Hun bemærkede også, at virksomheder, der indgik aftaler om produktion i Kina, fik skattefrihed i tom år og lave skatter de følgende otte. Dertil kom en række andre fordele, som virksomhederne blev tilbudt.

- Det er netop sådanne forhold, der gør, at virksomhederne flytter fra land til land alt efter, hvor de får de bedste forhold. Men virksomhederne burde være forpligtet til at hjælpe de ansatte, der kommer i klemme, når virksomhederne flytter ud.

- *Nike har indført etiske regler for underleverandører. Hvad er dine erfaringer med danske virksomheder?*

- De er dårlige. Danske virksomheder bruger også underleverandører, der langt fra lever op til de arbejdsforhold, vi kender. Kommer vi til et dansk firma og siger: Hallo, her er en vare fra jer, der er produceret her eller der under de værste forhold, ja så kender de slet ikke noget til det. De siger, det er mellemforhandleres ansvar. De løber fra ansvaret.

Hvor galt står det til?

- For to år siden var jeg i Bangladesh. Her fik vi fremvist nogle virksomheder, som selvfølgelig var nogle af dem, de helst ville vise frem. Men alligevel så vi, at Men alligevel så vi, at der var to store danske virksomheder, der fik produceret varer. ***

- Man hævdede, at der var etiske regler. Der var også et opslag, men få af de ansatte kunne jo ikke læse. De ansatte havde en ugentlig fridag. Men det var kun, hvis de var færdige med arbejdet. De arbejdede til langt ud på natten.

- Var de ansatte tørstige, skulle de spørge om lov til at gå ud at drikke lidt vand. Til 100 mennesker havde de en junge med en øse, som de alle brugte. Skulle de på toiletet uden for pauserne, fik de prygl. Så havde de drukket for meget vand. Det er

altså forhold, jeg så med mine egne øjne. Og det er ikke forhold, man kan byde nogen. Slet ikke i 2005 og en global verden.

- *Og nu er Bangladesh også ramt af udflytninger?*

- Ja, og har man set forholdene i Bangladesh, så forstår man ikke, at det kan være nødvendigt at flytte til et andet land. Nu er jeg spændt på at se på forholdene i Kina senere på året, hvor vi skal ud at se på udviklingen. PM

Socialt ansvar er fremtiden på arbejdsmarkedet

Arbejdsopgaver bliver så forskellige, at brede overenskomster ikke dækker dem. Virksomhedernes sociale ansvar er fremtiden, mener Bulgariens tidligere arbejds- og socialminister, Ivan Neykov
– Nike har indført etiske regler for underleverandører

Det europæiske arbejdsmarked er på vej ind i en ny tid. Fra de første love til kollektive aftaler og siden en social dialog mellem arbejdsmarkedets parter og regeringer står fremtiden på virksomhedernes sociale ansvar. Det mener den tidligere arbejds- og socialminister i Bulgarien, Ivan Neykov.

- De kollektive aftaler er fortid. De passer ikke til virkeligheden. De er gode i forhold til de rene rutinejob, men ikke til de moderne job, der har høj produktivitet. Og det er dem, der bliver flere af i fremtiden, siger Ivan Neykov.

Han er medstifter af Balkans Institut for Arbejds- og Socialpolitik. Instituttet arbejder med alle former for social- og arbejdsmarkedspolitik på Balkan og herunder den sociale dialog mellem arbejdsmarkedets parter og også forholdene i virksomheder. I et år arbejdede han på et projekt, der blandt andet omfattede Nike, der er kendt for sit sportstøj og sko og

tidligere også dårlige forhold for de ansatte i en række fattige lande.

Efter en række klager og avisartikler om dårlige arbejdsforhold indførte Nike i 90'erne etiske regler ikke kun i hovedkoncernen, men også for firmaer, der leverer produkter til Nike. Socialkoordinator Sonja Durkin-Jones, Nike, sagde på en kongres i Sofia i den europæiske faglige for tekstil, tøj, sko og lædervarer, at koncernen nu kræver af de over 700 underleverandører i hele verden, at de lever op til de etiske adfærdsregler.

Navne på underleverandører

Kravene bygger på regler for arbejdstider (overarbejde må ikke føre til en arbejdstid på over 60 timer om ugen, og der skal være en ugentlig fridag), afvisning af børnearbejde (grænse ved 18 år inden for skotøj og ellers 16 år), særlige regler for sikkerhed og sundhed og også hensyn til miljøet, og regler for aflønning. ***

Nike har samtidig lagt alle navnene på underleverandører ud på koncernens hjemmeside – Kina fylder et par skærm-billeder – og Nike opfordrer græsrodsbevægelser og de faglige organisationer til at kontrollere, at virksomhederne følger de etiske regler.

- Tidligere fik vi informationer gennem kritik i pressen. Nu ønsker vi et samarbejde med alle, der kan bidrage med oplysninger. Firmaer, der bryder reglerne, er ikke underleverandører hos os, sagde Sonja Durkin-Jones.

Nike har kontakt til den europæiske faglige om den etiske adfærd. Men Nike ønsker ikke egentlige kollektive aftaler med fagforeninger.

- Rammeaftaler er fagbevægelsens instrument. Vi ønsker dem ikke. Vi er medlem af arbejdsgiverne. Vi er et firma, sagde Sonja Durkin-Jones.

Ivan Neykov erkender, at hans pessimisme i forhold til kollektive aftaler bygger på erfaringerne fra landene på Balkan. Han tror ikke, at de faglige organisationer bliver stærke nok til at gennemsvinge rammeaftaler med virksomhederne.

- I gamle dage var alle bulgarere organiseret. Så fik vi skandinaviske organiseringsgrader i 90'erne, og nu har vi sydeu-

ropæiske. Fagbevægelsen var stærk i forrige århundrede. Det er den ikke mere. Og det gælder ikke kun i Bulgarien, siger Ivan Neykov.

Han peger også på, at fagbevægelserne på Balkan er opbygget på en anden måde end i Danmark og de øvrige især skandinaviske lande, og at det svækker deres muligheder for at repræsentere alle de ansatte. I modsætning til i Danmark organiserer den enkelte fagforening således hele virksomheden.

- Og hvad gør den så for de bedre uddannede? Hvad har fagbevægelsen gjort for en læge på et hospital? Intet. Den satser på de ansatte med de traditionelle gamle arbejdsopgaver, og dem bliver der færre og færre af på det moderne arbejdsmarked, siger Ivan Neykov.

Derfor tror han, at det bliver lettere at komme igennem med virksomhedernes sociale ansvar end rammeaftaler, fordi moderne virksomheder ser en fordel i at have ordentlige forhold, der er aftalt inden for den enkelte virksomheds eller koncerns rammer.

- Og det er udfordringen med virksomhedernes sociale ansvar, siger Ivan Neykov.
PM

Nej til beskyttelse mod solen

Den borgerlige fløj i Europa-Parlamentet sagde onsdag nej til, at lønmodtagere bliver informeret om faren ved at arbejde direkte under solens stråler. Et flertal i parlamentet stemte simpelt hen sollys ud af et forslag om beskyttelse mod farlige stråler som også laserlys og stråler fra svejseapparater.

Både den socialistiske fløj og grønne fløj i parlamentet raser mod forslaget fra den borgerlige fløj på at latterlige forslaget, som om det drejede sig om at forbyde solen i at skinne. Også den britiske arbejdsmini-

ster David Blunkett, Labour, advarede i juli i parlamentet mod at tage solstråler med i forslaget, selv om et flertal af ministre i EU støttede forslaget.

Ole Christensen, S, beklager, at den borgerlige fløj var imod og finder, at den forsøgte at slå politisk plat på nu omsiggribende kræftform. I de seneste 25 år er antallet af hudkræfttilfælde i Danmark mere end fordoblet. I Storbritannien er der tale om en syvdobling.

- Vi ved, at landmænd og bygningsfolk bliver ramt. Det her er alvorlig ment og ikke et spørgsmål om, at vi vil forbyde **

*** solen i at skinne eller kræve, at arbejdsgiverne smører de ansatte ind i sololie eller udleverer paraplyer. Det er et spørgsmål om, at der bør være informationer og pligt til at oplyse om, hvordan man beskytter sig, siger Ole Christensen. I den grønne gruppe siger Storbritanniens Jean Lambert, at parlamentets afgørelse er et slag mod de ansatte overalt i Europa. - De konservative og liberale har forsøgt at underminere reglerne for sikkerhed og sundhed i Europa, siger Jean Lambert. Også i BAT-kartellet mødes beslutningen med beklagelse. Formanden for kartellets arbejdsmiljøudvalg, Jørn Erik Nielsen, påpeger, at også danske bygningsfolk er udsatte for solens farlige UV-stråling.

- Vi ved, at sollys udgør en fare. Vi ved også, at det ikke er vanskeligt at beskytte sig. Bare en hat og lidt tøj er nok, siger Jørn Erik Nielsen.

De konservatives Gitte Seeberg mener, at det ville have været ren solformørkelse, hvis forslaget om at medtage sollys var blevet vedtaget.

Parlamentet skal nu forsøge at finde frem til et kompromis med ministrene. EU-kommissær Vladimir Spidla siger, at han nu vil se nærmere på parlamentets forslag og tage kontakt til både ministrene og parlamentet for at se, om der kan sikres en løsning, der tager hensyn til de ansattes sikkerhed og sundhed. PM

15 polske elektrikere sultede i Frankrig

Bundet til hinanden med en kæde til en fabriksport protesterede 15 polske elektrikere i sommer over de slaveforhold, de arbejdede under på skibsværftet i Saint-Nazaire på den franske vestkyst. I stedet for den aftalte løn fik de hver blot udbetalt 5,40 euro om dagen (ca. 40 kr.), og det rakte end ikke til maden.

Sultne og udmattede lænkede de 15 polakker sig til porten, indtil der kom hjælp, og den franske fagbevægelse CGT fik skaffet mad.

Polakkerne arbejdede for det polske firma Kliper, der havde fået el-opgaven af en underleverandør til Chantier de l'Atlantique Saint-Nazaire. CGT betegner Kliper som et spøgelsesselskab, der er oprettet for et år siden.

CGT krævede 44.000 euro af det polske firma i efterbetalinger til de 15 polakker. I første omgang betalte arbejdsgiveren

15.000 euro. Siden gik CGT direkte Efter længere tids strid faldt også den sidste betaling, efter CGT anklagede de franske hovedfirmaer.

CGT kræver nu, at regeringen ser på forholdene for de arbejdere, der er i samme situation som underbetalte indvandrere. CGT erkender, at den franske fagbevægelse er for svag til selv at løse problemerne. Den et simpelt hen ikke til stede på arbejdspladserne, fordi kun omkring fem procent af de ansatte i private firmaer er organiseret. Derfor må der politiske løsninger til.

Polakker strømmer til UK

En ny opgørelse viser ellers, at det ikke er Frankrig, der modtager det store antal arbejdere fra de nye EU-lande i Øst- og Centraleuropa. Det er Storbritannien, der ikke har nogle restriktioner. Den britiske regering anslog, at der årligt ville komme 5.000 til 13.000 arbejdere i løbet af et ***

*** år. Nu viser det sig, at der kommer 15.000 om måneden. Over halvdelen er polakker. (57 pct.).

De fleste får arbejde på fabrikker, men også restauranter er mål for tilflytterne.

I Østrig har regeringen meddelt, at den ønsker at forlænge de overgangsbestemmelser for lønmodtagere fra øst, som Østrig var hurtig til at indføre i forbindelse med udvidelsen af EU.

PM

EU-Orientering udgives af LO-Kontoret i Bruxelles.

Adresse: LO-DK-office, Bld. du Roi Albert II, 5/24

B-1210 Bruxelles. tel. 00-32-2-2040690 - fax: 00-32-2-2035657.

Redaktion: Peder Munch